

Notitie

Referentienummer

Datum
25 oktober 2012

Kenmerk
301081

Betreft

Vleermuisonderzoek Ringvaartdijk Oost

1 Inleiding

Waternet is de uitvoerende organisatie van het waterschap Amstel, Gooi en vecht en de gemeente Amsterdam. In opdracht van het waterschap verzorgt Waternet ook het beheer van de regionale waterkeringen. De Ringvaartdijk Oost, een boezemwaterkering, maakt hier onderdeel van uit. De waterkering heeft als primaire functie het beschermen van de Riekerpolder tegen het hoger gelegen water in de Ringvaart. In 2008 is de waterkering Ringvaartdijk Oost getoetst. Tijdens deze toetsing is gebleken dat de waterkering over vrijwel het gehele traject niet voldoet aan de gestelde normen.

In oktober 2007 hebben de toenmalige stadsdelen Osdorp en Slotervaart (nu stadsdeel Nieuw-West), de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer, de Provincie Noord-Holland, Rijnland en AGV samen besloten één integraal project te starten voor de herinrichting van het plangebied. Het project bestaat uit de aanleg van de 'Groene AS', het uitvoeren van de dijkverbetering, de aanleg van een drinkwaterleiding, de mogelijke aanleg van riolering en de herinrichting van de openbare ruimte.

Figuur 1 Traject dijkversterking Ringvaartdijk Oost.

Om de effecten van het project op aanwezige natuurwaarden te bepalen, heeft Grontmij in 2010 een natuurtoets uitgevoerd. In 2012 is in aanvulling daarop gericht onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. De voorliggende notitie beschrijft werkwijze en resultaten van het onderzoek. Een verklarende woordenlijst is als bijlage opgenomen. (De begrippen zijn aangegeven met een *)

2 Werkwijze

Het plangebied is in de periode juni tot en met oktober 2012 viermaal bezocht: op 21 juni, 15 juli, 23 augustus en 4 oktober. De weersomstandigheden waren steeds gunstig voor vleermuisinventarisatie. Er was weinig wind, een temperatuur van 12 graden of meer en geen neerslag. De veldbezoeken zijn steeds uitgevoerd door twee ter zake kundige personen (K. Mostert en E. Thomassen) en met gebruik van bat-detectors* (Petterson D200/D240x). Bij alle bezoeken is het hele dijkverbeteringstraject geïnventariseerd en is daarnaast nog vanaf de zuidwestzijde van de Ringvaart geluisterd. De inventarisatie is hiermee uitgevoerd in overeenstemming met het protocol voor vleermuisonderzoek* van het NGB (Netwerk Groene Bureaus).

3 Resultaten

3.1 Resultaten veldbezoeken

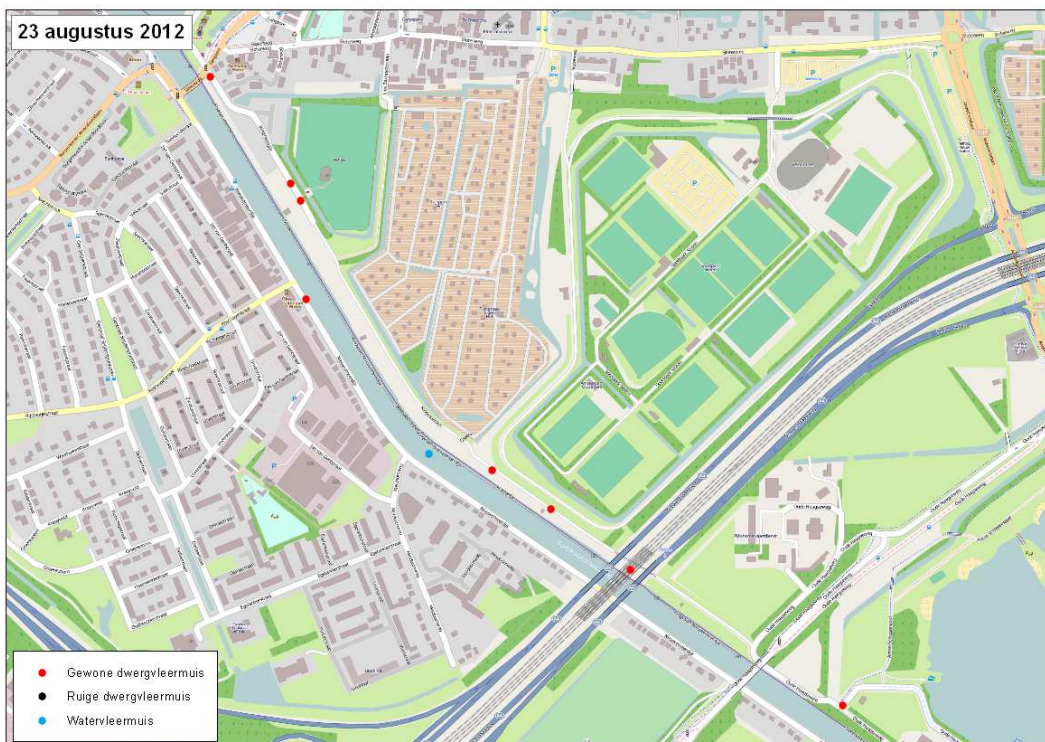
De resultaten van de inventarisatie worden in de onderstaande figuren (figuur 2, 3, 4 en 5) per veldbezoek weergegeven.

Figuur 2 Resultaten veldbezoek 21 juni 2012

Figuur 3 Resultaten veldbezoek 21 juli 2012

Figuur 4 Resultaten veldbezoek 23 augustus 2012

Figuur 5 Resultaten veldbezoek 4 oktober 2012

Bij alle bezoeken zijn langs het dijktraject een aantal foeragerende* gewone dwergvleermuizen gehoord. In augustus is daarnaast boven de Ringvaart zelf één enkele watervleermuis gehoord en in oktober werd langs het dijktraject één ruige dwergvleermuis gehoord. In alle gevallen ging het om foeragerende dieren, er zijn geen aanwijzingen gevonden voor aanwezigheid van verblijfplaatsen* of baltsplaatsen*. Ook zijn er geen aanwijzingen gevonden voor een belangrijke vliegroute* tussen een verblijfplaats en foerageergebied of voor een migratieroute*.

3.2 Effecten dijkverbetering

Wanneer voor de dijkverbetering bomen gekapt en bosschages verwijderd worden, wordt de dijk als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis minder geschikt. De aanwezige bomen en andere vegetatie bieden vleermuizen beschutting tegen wind en bevorderen de voedselsituatie. Voor ruige dwergvleermuis geldt dit in mindere mate omdat de soort er slechts sporadisch voorkomt en bovendien minder gebonden is aan beschutting. Het plangebied heeft echter geen bijzonder waardevolle functie als foerageergebied omdat in de directe omgeving geschikt foerageergebied in ruime mate voorhanden is in de vorm van groene wijken, parkachtige elementen en sportvelden met bomen rondom. Het is dan ook uitgesloten dat de plaatselijke aantasting van foerageergebied effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de soorten, lokaal noch landelijk.

Aangezien er geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen, baltsplaatsen of vliegroutes zijn gevonden, zijn effecten daarop uitgesloten. Er verdwijnen bovendien geen gebouwen en er zijn nauwelijks geschikte bomen beschikbaar die verblijfplaatsen zouden kunnen herbergen. Boombewonende vleermuizen zijn daarnaast, met uitzondering van de watervleermuis boven de Ringvaart, niet gevonden. De watervleermuis komt waarschijnlijk uit de verdere omgeving - bijvoorbeeld het Amsterdamse Bos, waar meer oude bomen voorhanden zijn.

Bij werkzaamheden in globaal de periode maart tot en met oktober kan enige verstoring optreden wanneer 's nachts gewerkt wordt met gebruik van kunstlicht. Ook in dat geval is er echter voldoende mogelijkheid tot uitwijken voor vleermuizen die in de omgeving foerageren.

4 Conclusie

De werkzaamheden en de geplande herinrichting van het plangebied hebben geen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van vleermuizensoorten of op de functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen. Door inrichting van de ecologische verbindingszone de Groene AS langs het traject zal op termijn de lokale voedselsituatie voor vleermuizen verbeteren.

Bijlage: Verklarende woordenlijst

- Bat-detector: apparaat dat ultrasoon geluid (zoals de echolocatie-geluiden van vleermuizen) kan registreren en omzetten in hoorbaar geluid.
- Protocol vleermuisonderzoek: zie <http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>
- Foerageren: voedsel zoeken.
- Baltsen: gedrag bij vleermuizen, bedoeld om partners aan te trekken en over te halen tot de paring. Vleermuizen doen dit vaak op vaste plaatsen. Met name voor de ruige dwergvleermuis zijn die plaatsen meestal in bomen. Deze verblijven worden baltsplaatsen of paarverblijfplaatsen genoemd (zie onder).
- Verblijfplaats: Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters, met enige regelmaat). Er wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten verblijfplaatsen:
 - Zomerverblijfplaats: Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is.
 - Kraamverblijfplaats: Een verblijfplaats van een kraamgroep met vrouwtjes met jongen.
 - Paar(verblijf)plaats: Een verblijfplaats of de omgeving daarvan, waar ten minste een baltsend mannetje of meerdere vleermuizen overdag verblijven en paren of komen zwermen. Dit is afhankelijk van de soort. Te herkennen aan zwermgedrag en/of baltsroepen.
 - Winterverblijfplaats: Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hibernation) gaan. Het betreft bij soorten die jaarrond in hun leefgebied blijven nog al eens een voormalige paarplaats of een andere verblijfplaats. Er zijn bij soorten als gewone dwergvleermuis massawinterverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen voor kleinere groepen te onderscheiden.
- Vliegroute: Een vaste route van een vleermuis of een groep van vleermuizen vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied of tussen verblijfplaatsen visa versa.
- Migratieroute: Een vaste route van zomerleefgebied naar winterverblijfplaats of leefgebied en visa versa.